



USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ



УКРАЇНЬСЬКА
ГЕЛЬСІНСЬКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ

ОГЛЯД

ЗАДОКУМЕНТОВАНИХ ВОЄННИХ ЗЛОЧИНІВ ЗА ЛИПЕНЬ 2023

Київ 2023

Огляд задокументованих воєнних злочинів за липень 2023

Матеріал підготовлено за підтримки Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) в рамках Програми «Права людини в дії», яка впроваджується УГСПЛ.

Погляди та інтерпретації, представлені у цій публікації, не обов'язково відображають погляди USAID, Уряду США. Відповідальність за вміст публікації несуть виключно автори та УГСПЛ.

У світі USAID є однією з провідних установ у сфері розвитку, яка виконує роль каталізатора цих процесів та допомагає досягати позитивних результатів. Діяльність USAID є проявом доброчинності американського народу, а також підтримує просування країн-отримувачів допомоги до самостійності та стійкості та сприяє забезпеченню національної безпеки та економічного добробуту США. Партнерські стосунки з Україною USAID підтримує з 1992 року; за цей час, загальна вартість допомоги, наданої Україні з боку Агентства, склала понад 3 млрд. доларів США. До поточних стратегічних пріоритетів діяльності USAID в Україні належать зміцнення демократії та механізмів досконалого врядування, сприяння економічному розвитку та енергетичній безпеці, вдосконалення систем охорони здоров'я та пом'якшення наслідків конфлікту у східних регіонах. Для того, щоб отримати додаткову інформацію про діяльність USAID, просимо Вас звертатися до Відділу зв'язків з громадськістю Місії USAID в Україні за тел. (+38 044) 521-57-53. Також пропонуємо завітати на наш вебсайт: <http://www.usaid.gov/ukraine>, або на сторінку у Фейсбук: <https://www.facebook.com/USAIDUkraine>.



ЗМІСТ

ВСТУП	4
1. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ЖЕРТВИ СЕРЕД ЦИВІЛЬНОГО НАСЕЛЕННЯ	7
1.1. Інформація про загиблих та поранених серед цивільного населення	8
1.2. Інформація про зникнення людей, незаконне позбавлення волі та привласнення майна цивільних осіб/цивільних об'єктів.....	12
2. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ЖИТЛОВІ БУДИНКИ ТА ЦИВІЛЬНІ ОБ'ЄКТИ, ЩО ЗАЗНАЛИ ПОШКОДЖЕНЬ УНАСЛІДОК БОЙОВИХ ДІЙ	13
3. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОБСТРІЛИ ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ	16

Українська Гельсінська Спілка з прав людини продовжує документувати злочини РФ проти України

За червень кількість епізодів зросла на **1712**

і становить **29 100** з початку повномасштабного вторгнення

Майже третина з них – **7761** пов'язана із людськими втратами чи порушеннями прав цивільного населення



ЦЯ ПУБЛІКАЦІЯ є узагальненням інформації, про ймовірно скоєні міжнародні злочини повномасштабної російсько-української війни на території України, зібраної партнерськими організаціями та регіональними громадськими приймальнями УГСПЛ у рамках глобальної ініціативи «Трибунал для путіна» та завдяки підтримці американського народу, наданій через Агентство США з міжнародного розвитку (USAID) в рамках Програми «Права людини в дії», яка виконується Українською Гельсінською спілкою з прав людини.

Точкою відліку для збору інформації є 24 лютого 2022 року – день повномасштабного воєнного вторгнення Російської Федерації (далі – РФ) на територію України, з наступною фіксацією даних до 24 червня 2023 року.

У липні інформацію отримано з 12 регіонів України: Дніпропетровської, Донецької, Житомирської, Запорізької, Луганської, Львівської, Миколаївської, Одеської, Сумської, Харківської, Херсонської та Чернігівської областей.

Інформація в цій публікації є приблизною, спирається на зібрані нами дані та потребує уточнення.

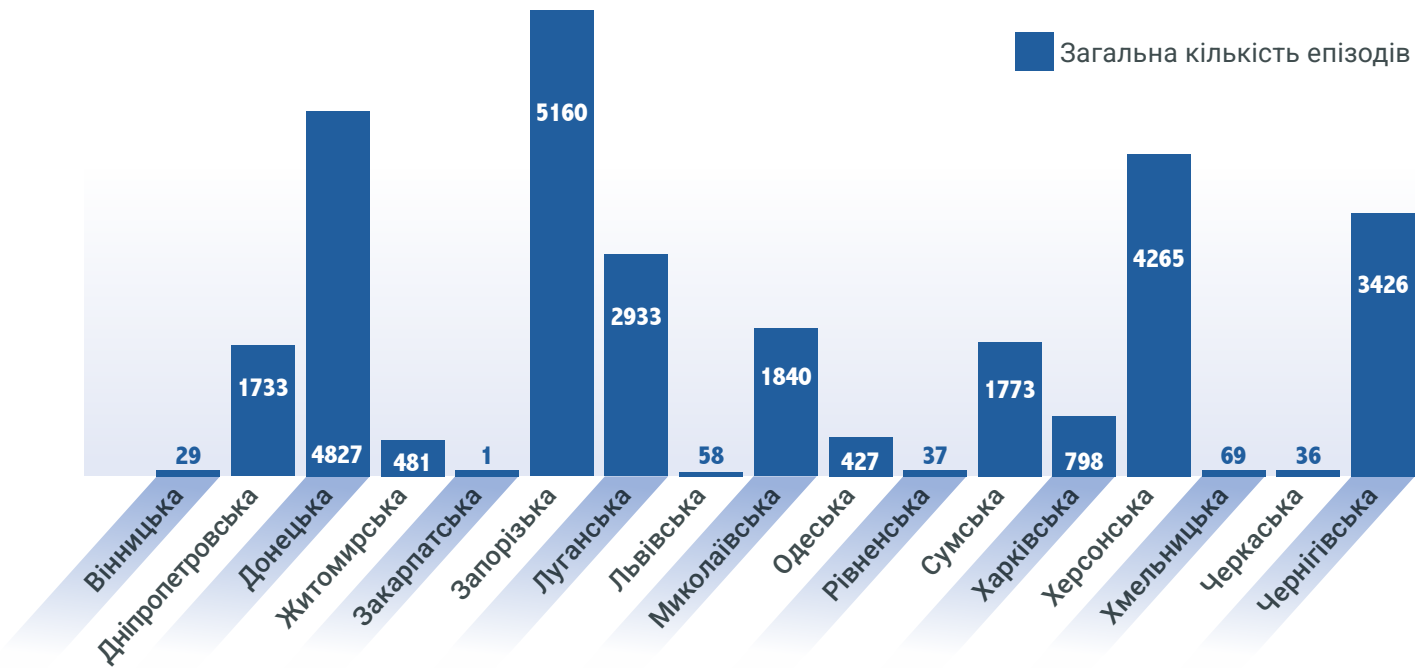
Інформація, що збиралась стосувалася фіксації епізодів, пов'язаних із:

- **людськими втратами** та жертвами серед цивільного населення та інших порушень прав цивільних осіб, у тому числі зникнення та незаконне затримання;
- **пошкодженням** унаслідок бойових дій житлових об'єктів та об'єктів цивільної інфраструктури;
- **подіями**, що сталися через артобстріли, авіаудари, застосування касетних засобів ураження чи стрілецької зброї тощо;
- **подіями**, пов'язаними із взяттям заручників, катуванням (тортурами), нелюдським поводженням, використанням цивільного населення як щита, захоплення цивільних будівель, напади на склади гуманітарної допомоги, гуманітарні конвої чи коридори та іншими.

Упродовж липня 2023 року документатори УГСПЛ зафіксували та внесли до бази даних 1712 епізоди і тепер загальна кількість становить 29 100 епізодів від повномасштабного вторгнення РФ в Україну.

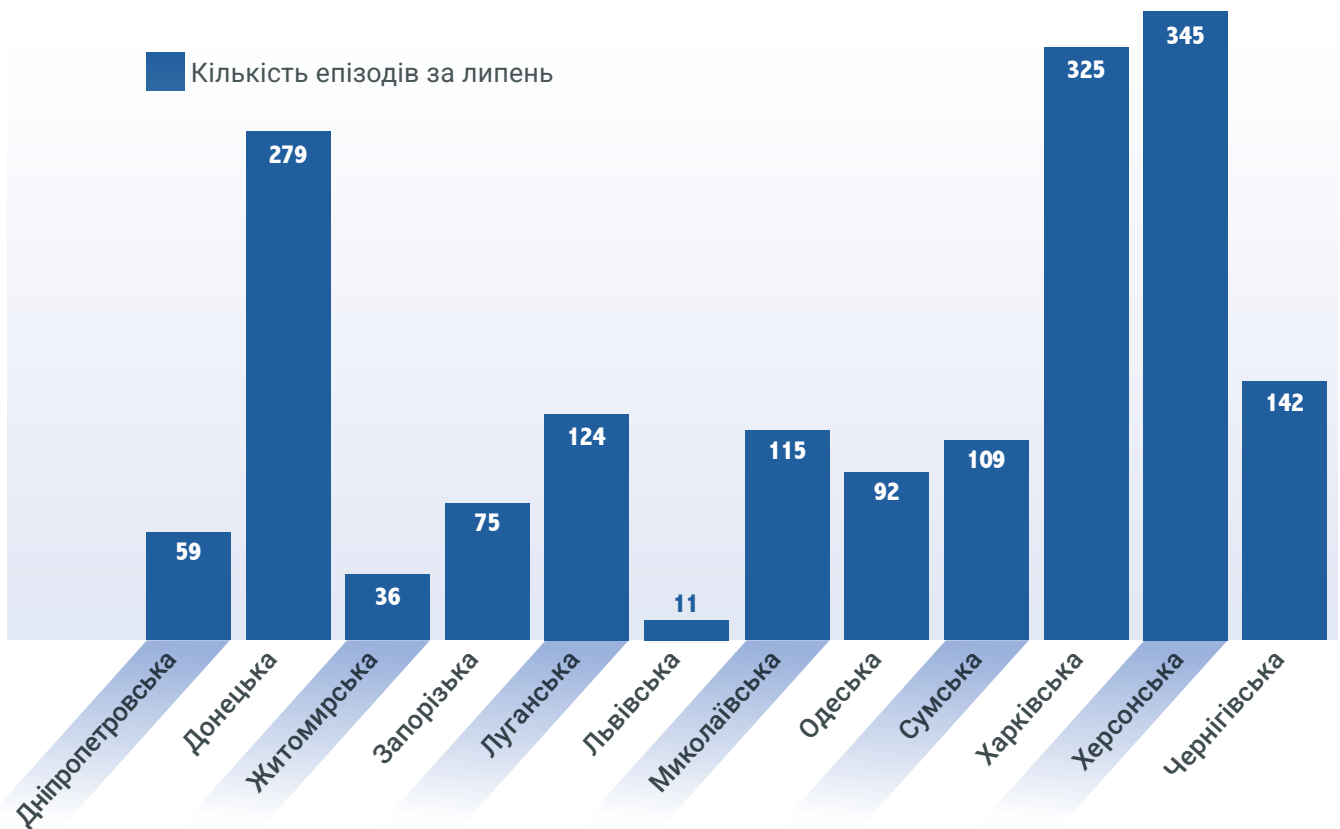
Загалом з початку повномасштабного вторгнення найбільше зафіксовано епізодів у Запорізькій (**6160**), Донецькій (**4827**), Херсонській (**4265**) та Чернігівській (**3426**) областях України.

Інформація щодо кількості епізодів у розрізі областей (увесь період)



У липні дані про кількість епізодів показали найбільший їх приріст у Херсонській (345), Харківській (325), Донецькій (279), Чернігівській (145), Луганській (124) та Миколаївській (115) областях. Нижче наведений графік про кількість епізодів у розрізі липня.

Інформація щодо кількості епізодів у розрізі областей (липень)



1.

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ЖЕРТВИ СЕРЕД ЦИВІЛЬНОГО НАСЕЛЕННЯ

Від війни насамперед страждають люди. **Упродовж липня 2023 року постраждали 1192 цивільні особи.** Нагадаємо, що у червні документаторами зафіксовано 2802 жертви серед цивільного населення.

Інформація про кількість потерпілих серед цивільного населення (липень)



У липні найбільша кількість випадків по цих видах злочинів нами зафіксована у Запорізькій (431), Донецькій (239) та Херсонській (156) областях. Водночас у червні найбільше випадків по цих видах злочинів було задокументовано у Донецькій області та Луганській області. Наголошуємо, що ці дані не враховують жертви серед цивільного населення у м. Маріуполь.

Загалом втрати чи порушення прав серед цивільного населення складають майже третину від усіх епізодів і становлять 7761 осіб за досліджуваний період з 24 лютого 2022 року.

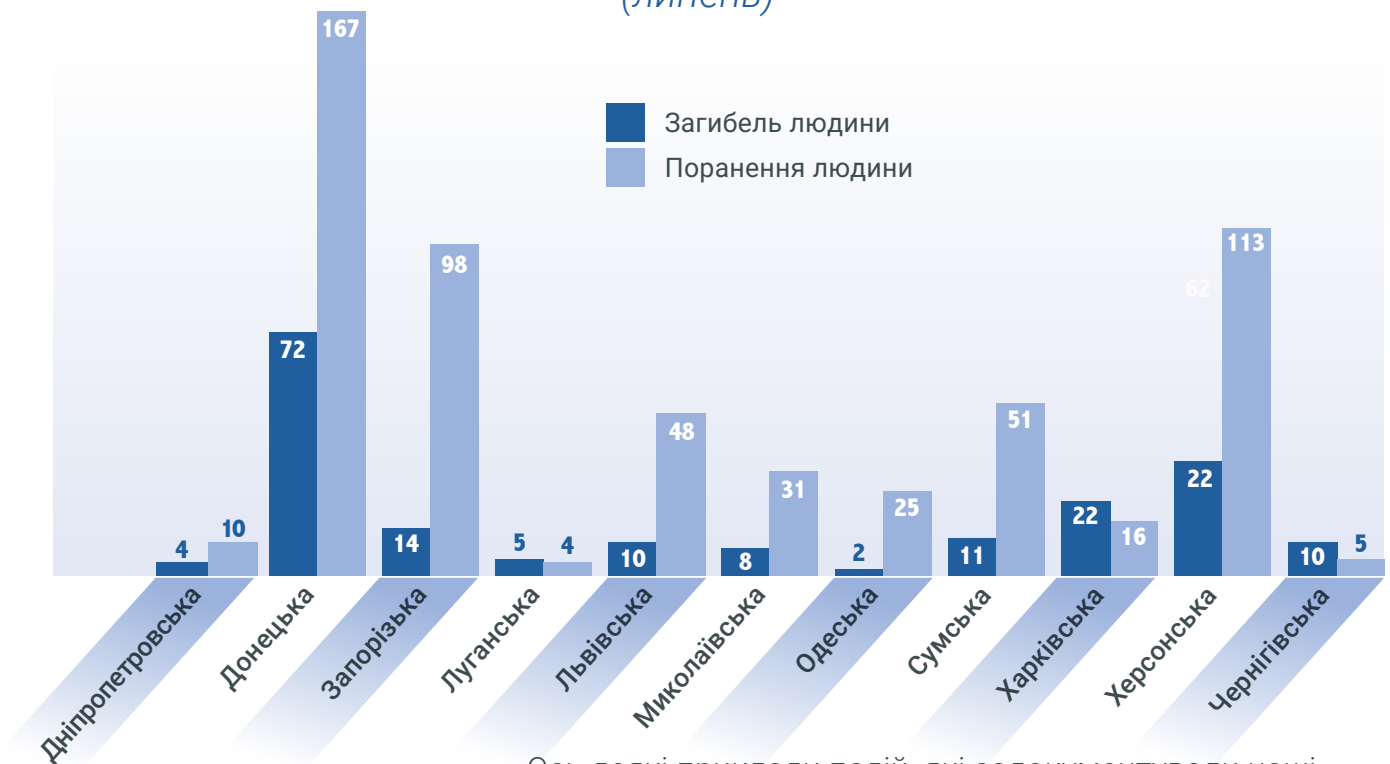
Лише за спостереженнями документаторів УГСПЛ у досліджуваних регіонах встановлено, що **від дій російської армії постраждало 18536 цивільних осіб.** За цей період зафіксовано: загибель людини – 4614, поранення – 8408, зникнення – 1730, порушення інших прав – 2375; згвалтування – 11. Найбільше випадків задокументовано у Донецькій області – 4854 та Запорізькій області – 2456. Наголошуємо, що ці дані не враховують жертви серед цивільного населення у м. Маріуполь.

1.1.

Інформація про загиблих та поранених серед цивільного населення

Впродовж місяця РФ продовжувала відбирати життя та здоров'я у наших громадян. **У липні 2023 року кількість поранених становить 568, загиблих – 192**, а у червні – 531 поранених та 264 загиблих відповідно. Найбільша чисельність загиблих та поранених зафіксована у Донецькій (72 загиблих, 167 поранених), Херсонській (34 загиблих, 113 поранених), у Харківській (22 загиблих, 16 поранених), Запорізькій (14 загиблих, 98 поранених), Сумській (11 загиблих, 51 поранених) та через ракетні удари у Львівській (10 загиблих, 48 поранених) областях.

Інформація щодо кількості загиблих та поранених у розрізі областей (липень)



Ось деякі приклади подій, які задокументували наші документатори, що трапилися упродовж червня-липня 2023 року та призвели до масової загибелі чи поранення цивільних.

Серед подій із найбільшими втратами є трагедія, яка трапилась 6 липня у місті Львів. **У ніч із 5 на 6 липня 2023 року** Львів зазнав ракетної атаки. 7 із 10 ракет типу "Калібр" були збиті ППО, уламки яких упали в Золочівському та Львівському районах, інші потрапили у різні об'єкти на території міста. За інформацією голови Львівської ОДА, загинуло 10 осіб, які проживали в будинку, що зазнав руйнування, 48 дістали поранення, серед них 3 дітей.



Джерело: https://t.me/kozytskyy_maksym_official/9068.

8 липня 2023 року росіяни атакували с.Лиман Донецької області з реактивної системи залпового вогню: влучили у приватний сектор міста, внаслідок чого 9 осіб загинули і 13 поранено.¹

Також вродовж досліджуваного періоду армія РФ завдала численних ударів по Одещині.

Протягом ночі 18 липня 2023 року внаслідок повітряної атаки на Одесу військових рф ракетами та безпілотниками, 74-річний чоловік [дістав](#) множинні поранення у власному домі, його госпіталізовано до лікарні. Наступної ночі, 19 липня, внаслідок схожої атаки ракетами та безпілотними літальними апаратами щонайменше 10 осіб [дістали](#) поранення, серед них 9-річний хлопчик.

Вночі 20 липня 2023 року російські війська учергове атакували м. Одесу, за попередніми даними, ракетами «Калібр» та дронами «Shahed». Від вибуху ворожої ракети в середмісті Одеси множинні поранення [дістали](#) щонайменше 8 людей, серед яких 15-річний хлопець. Постраждалих госпіталізовано до лікарні з осколковими пораненнями та отруєнням продуктами горіння. Під час розбору завалів адмінбудівлі [виявили](#) тіло 21-річного охоронця одного з офісів.

¹ <https://freeradio.com.ua/kilkist-zhertv-obstrilu-v-lymani-zroslo-do-9-donova/>



23 липня 2023 року по місту Одесі було завдано масованого ракетного удару ракетами «Калібр», Х-22, «Онікс», «Іскандер-К» та «Іскандер-М». Внаслідок цього обстрілу загинув 49-річний чоловік, його посікло осколками. Щонайменше 22 людини, з них троє дітей, постраждали внаслідок цієї атаки.



Джерела: https://od.gp.gov.ua/ua/news.html?_m=publications&t=rec&id=338291&fp=10

https://od.gp.gov.ua/ua/news.html?_m=publications&t=rec&id=338400&fp=10

<https://suspijne.media/532663-v-odesi-z-pid-zavaliv-distali-zagiblogo-21-ricnogo-hlopca/>

https://od.gp.gov.ua/ua/news.html?_m=publications&t=rec&id=338669&fp=10

21 липня 2023 р. російські ракети влучили в селище Гончарівське на Чернігівщині. Двоє жінок убито.²

Цього ж дня у с. Дружба Торецької громади Донецької області збройні сили РФ обстріляли селище з артилерії, один зі снарядів влучив на подвір'я, де перебували діти – 10-річний хлопчик і 16-річна дівчинка, брат і сестра, які загинули.

Крім цього, у тому ж селищі під час обстрілу поранено літню жінку.

² <https://suspijne.media/534115-udar-po-goncarivskomu-zelenskij-pro-raketnij-obstril-cernigivsini-21-lipna/>



Джерела: <http://surl.li/jhrzd>

24 липня 2023 року в результаті обстрілів із РСЗВ «Смерч» касетними боеприпасами по Костянтинівці Донецької області поблизу місцевої водойми, дістали поранення 7 людей, серед яких 4 дітей: 5-ти, 11-ти та 12-річні дівчатка і 11-річний хлопчик. На жаль, одну дитину врятувати не вдалося.³

Наші дані свідчать про те, що **найчастіше люди страждають внаслідок авіа-, ракетних, мінометних та артилерійських обстрілів**, а також через різні вибухові пристрої. Таким чином, загинуло щонайменше 4542 особи та поранено 8241 осіб.

Станом на 24 липня 2023 року найбільшу чисельність загиблих було зафіксовано в Донецькій (1637), Луганській (583) та Херсонській (537) областях, а поранених – в Донецькій (3059), Запорізькій (993) та Херсонській (930).

³ <http://surl.li/jkvrn>



1.2.

Інформація про зникнення людей, незаконне позбавлення волі та привласнення майна цивільних осіб/цивільних об'єктів

У липні цього року наші документатори **зафіксували інформацію про зникнення 36 людей** (у червні - 65). Зокрема, в Запорізькій (18), Херсонській (9), Харківській (6) та Миколаївській (3) областях.

Загалом за весь досліджуваний період з 24 лютого 2022 року інформація про зникнення людей надходила із Херсонської (548), Запорізької (545), Луганської (311), Миколаївської (158), Донецької (94), Чернігівської (45), Сумської (20) та Харківської (9) областей.

Упродовж останнього місяця також зафіксували 11 випадків незаконного позбавлення волі, що на 10 більше, ніж у червні, (Харківська область – 6 осіб, Луганська – 3, Сумська – 2) та 110 випадків **привласнення майна цивільних осіб чи цивільних об'єктів** (у червні 82) (Луганська область – 96 епізодів, Херсонська – 5, Харківська – 5, Житомирська – 3, Запорізька – 1), здійснених російськими військами.

Наразі в базі даних обліковано загалом 2145 епізодів, що стосуються незаконного позбавлення волі та привласнення майна цивільних осіб – 515 та 1630 відповідно.

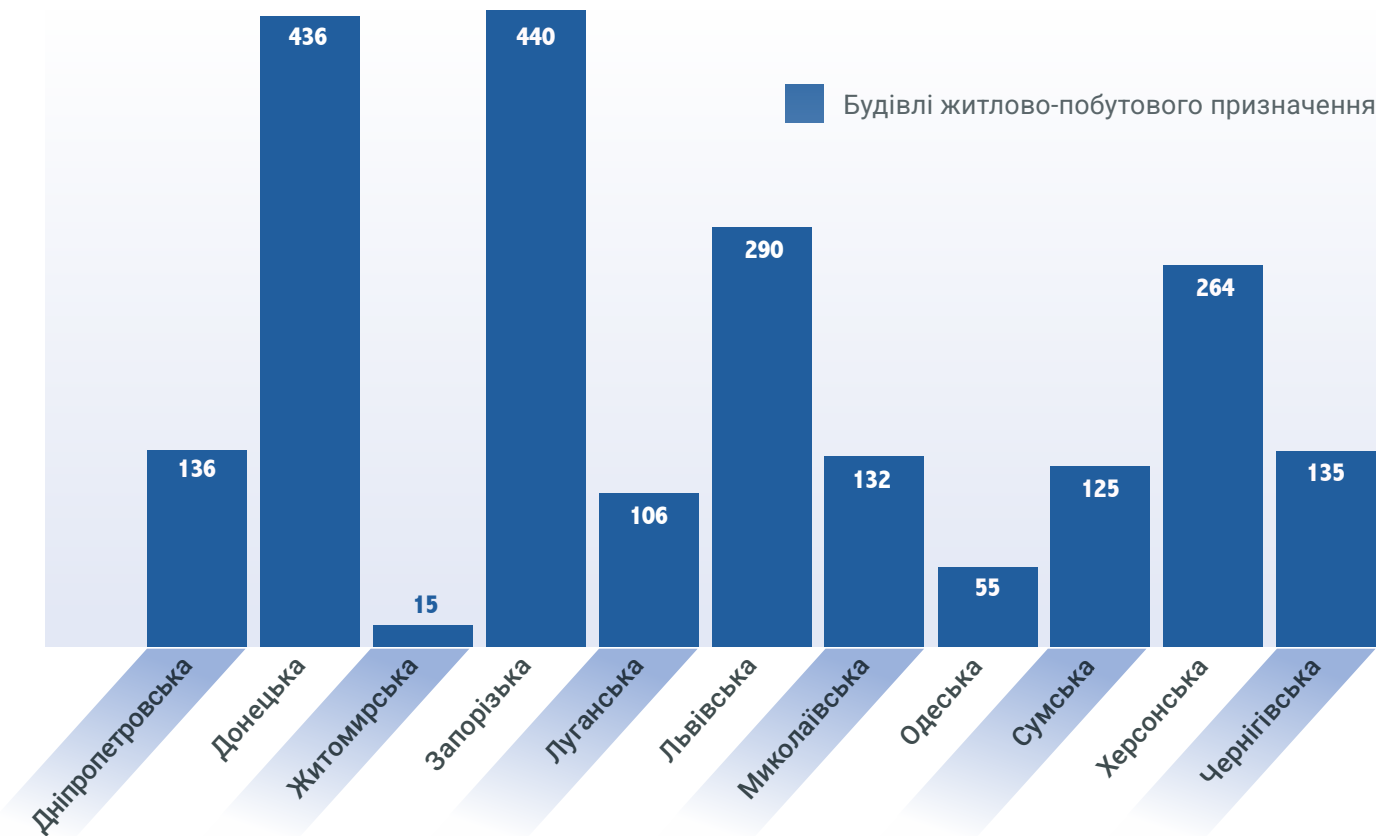
2.

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ЖИТЛОВІ БУДИНКИ ТА ЦИВІЛЬНІ ОБ'ЄКТИ, ЩО ЗАЗНАЛИ ПОШКОДЖЕНЬ УНАСЛІДОК БОЙОВИХ ДІЙ

Внаслідок атак, яким піддаються міста та села України з боку військових країни-агресора, страждають насамперед житлові будинки.

У липні 2023 року нами зафіксовано пошкодження 2134 об'єктів житлово-побутового призначення (у червні – 3795).

Будівлі житлово-побутового призначення (липень 2023 року)



Ось деякі з цих випадків, що трапились за останній місяць:

6 липня 2023 року, ворог влучив у багатоквартирний будинок у Львові. Також зазнала пошкодження підстанція. У Львівському районі уламок ракети впав поблизу будівлі Народного дому. Унаслідок падіння уламків ракети у Золочівському районі виникли руйнування в приватному господарстві одного з сіл. Також цього було завдано руйнувань, і зокрема пошкоджено: понад 30 будинків; понад 250 квартир; 10 гуртожитків; будинок дитини; два ВНЗ; санаторна школа.

Пошкоджено одну підстанцію у Львові (150 абонентів залишилися без електропостачання на певний період після удару).



Джерела: https://t.me/kozytskyy_maksym_official/9068

20 липня російські війська обстріляли з Градів Костянтинівку Донецької області – вбили подружжя, пошкодили школу і 20 будинків.⁴

У ніч з 22 на 23 липня 2023 року російські війська здійснили чергову масовану атаку по Одесі ракетами «Калібр», Х-22, «Онікс», «Іскандер-К» та «Іскандер-М». Постраждав історичний центр міста – пошкоджено та зруйновано значну кількість цивільних об'єктів, зокрема багатоквартирні та приватні будинки, офісні приміщення, автомобілі. Внаслідок нічної атаки агресора постраждали 5 одеських дошкільних закладів. За попередньою інформацією, пошкоджено 61 будівлю та 146 квартир одеситів.

В охоронній зоні ЮНЕСКО попередньо зафіксовані пошкодження 28 одеських будинків – пам'яток архітектури внаслідок ракетної атаки. Найбільше таких об'єктів пошкоджено на вулиці Гоголя (9 будинків). Зокрема серед постраждалих будівель – житловий будинок Чижевича, розташований на Військовому узвозі. Це пам'ятка архітектури місцевого значення, збудована у XIX столітті.

⁴ <http://surl.li/jmxir>



Один зі знакових цивільних об'єктів, який постраждав унаслідок ракетної атаки Одеси 23 липня – це Спасо-Преображенський кафедральний собор на Соборній площі, найбільший православний храм в Одесі. У 2023 році цей собор було віднесено до Списку Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. В Одеській єпархії УПЦ повідомили про пряме влучання ракети у центральний вівтар, внаслідок чого будівля собору була частково зруйнована.



Джерела: https://od.gp.gov.ua/ua/news.html?_m=publications&t=rec&id=338669&fp=10

<https://life.pravda.com.ua/society/2023/07/23/255534/>

<http://surl.li/jjuuk>

23 липня військовими РФ знищено Палац культури у Часовому Ярі Донецької області, який використовувався як міський гуманітарний штаб та місце надання медичної допомоги.

За даними наших документаторів з 24 лютого 2022 року внаслідок переважно ракетних ударів було зруйновано/пошкоджено щонайменше **55 901 цивільних об'єктів**, серед яких будівлі житлово-побутового призначення (39451), об'єкти підприємницької діяльності та комерційно-виробничого призначення (4544), будівлі закладів освіти (1232), будівлі медичних закладів (410), будівлі державних установ (520).

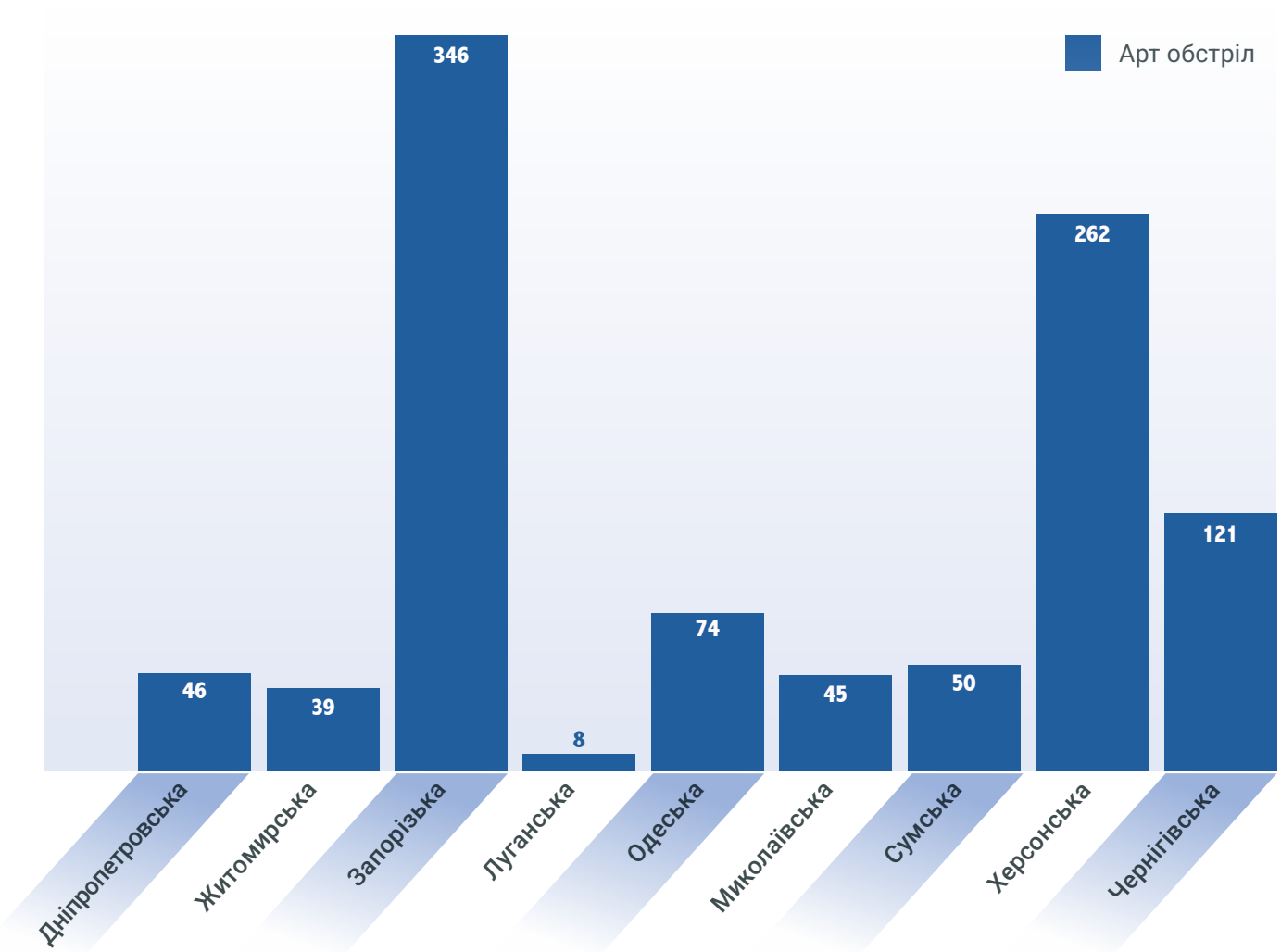
3.

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОБСТРИЛИ ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ

У липні 2023 року **документатори УГСПЛ зафіксували 991 обстріл із артилерії з боку російських військових** в регіонах, де здійснюється спостереження.

Найбільше від цього виду озброєння постраждали Запорізька, Херсонська області та Чернігівська області.

Інформація щодо арт. обстрілів (червень)



Так, вночі **2 липня 2023 р.** російські окупаційні війська завдали удару по [Комишувасі](#), що у Запорізькому районі. Внаслідок обстрілу зруйновано місцеву гімназію.



Джерела: <https://suspilne.media/519945-u-komisuvasi-na-zaporizzi-armia-rf-zrujnuvala-skolu/>

12 липня російські військові скинули авіабомбу по с. Званівці Донецької області та влучили у житлову двоповерхівку. Чотири жінки та один чоловік, які були вдома, дістали поранення різного ступеня тяжкості.⁶

Окрім того, нами **зафіксовано 114 випадок ракетних ударів**, здійснених упродовж липня в досліджуваних регіонах. Найбільше таких випадків документатори зафіксували у Донецькій (33), Миколаївській (25), Житомирській (16), Запорізькій (14), Львівській (11) та Одеській (8) областях.

Ракетою «Іскандер-К» російські військові **влучили** біля 3-х поверхового житлового будинку в центрі Миколаєва, після чого частина будинку зруйнована, сталося загоряння. Внаслідок цієї атаки поранено 19 людей, 9 людей госпіталізовано, серед яких 5 дітей. Також рятувальники дістали з-під завалів тіла двох людей – літніх чоловіка та жінку, подружню пару.

Вночі 17 липня російські війська випустили по Костянтинівці чотири ракети С-300 й пошкодили 17 приватних будинків, повністю зруйнували школу.

⁵ <http://surl.li/jdlud>



Джерела: <http://surl.li/jmxxo>

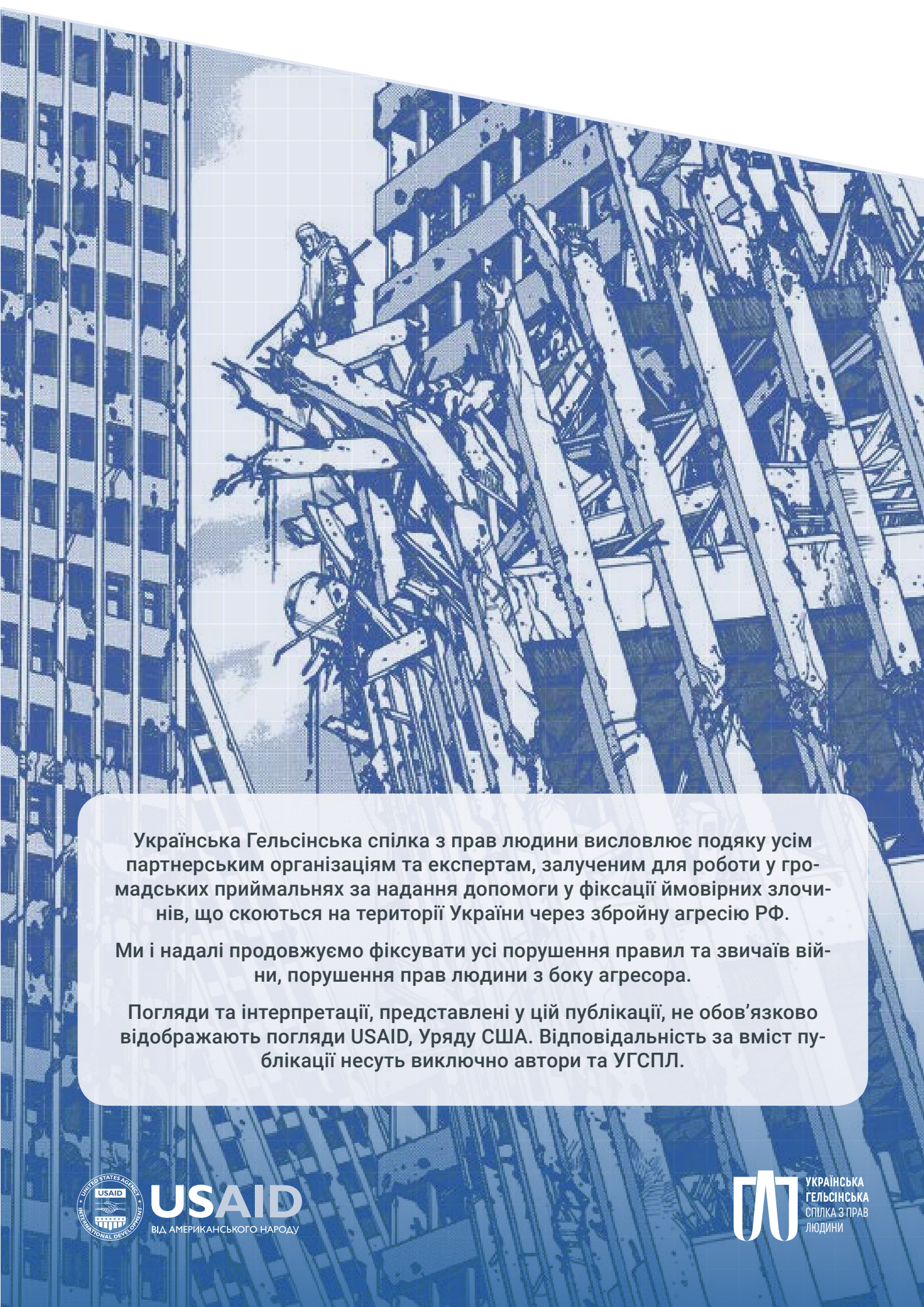
19 липня російські війська атакували Коблівську громаду дронами типу «Шахед» («Герань-2») та однією крилатою ракетою (попередньо «Калібр»). Внаслідок атаки поранення дістали дві жінки, 40 та 44 років, їх госпіталізовано.



Джерела: <https://suspiilne.media/532465-nicna-ataka-na-mikolaiv-so-vidomo/>

Таким чином, щодня фіксуємо обстріли цивільної інфраструктури у населених пунктах як прифронтових територій Запорізької та Донецької областей, так і в більш віддалених від лінії зіткнення регіонах України, а також інші порушення прав людини що унеможлиблює нормальне життя для цивільного населення.

Загалом за даними, які вже задокументовані в нашій базі **за період з 24 лютого 2022 року**, збройними силами РФ по території України **артилерійські обстріли використовувались 2010 разів та ракетні удари у 2107 випадках.**



Українська Гельсінська спілка з прав людини висловлює подяку усім партнерським організаціям та експертам, залученим для роботи у громадських приймальнях за надання допомоги у фіксації ймовірних злочинів, що скоються на території України через збройну агресію РФ.

Ми і надалі продовжуємо фіксувати усі порушення правил та звичаїв війни, порушення прав людини з боку агресора.

Погляди та інтерпретації, представлені у цій публікації, не обов'язково відображають погляди USAID, Уряду США. Відповідальність за вміст публікації несуть виключно автори та УГСПЛ.



USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ



УКРАЇНЬСЬКА
ГЕЛЬСІНЬСЬКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ